

[Harald Nielsen.]

specielt; alle har lige vilkår; enhver person, der blot kan skaffe sig 25 stillere i en kreds, kan opstille sig, hvor han lyster. Der kræves ikke 10 000 vælgerunderskrifter først. Det er let og ligetil at få adgang til at bejle til vælgerne stemmer, og kan den pågældende i amts- eller storkredsen opnå så mange stemmer, at han har nok blot til det sidste kredsmandat i et amt, er han valgt. Som eksempel kan nævnes Ribe amt, hvor det sidste kredsmandat ved valget i 1957 — jeg har ikke set udregningerne fra sidste valg — blev opnået på rundt regnet 5 000 stemmer. Der var 81 000 i amtet, der stemte, og det vil sige, at 6 pct. af stemmerne gav et kredsmandat, hvilket svarer særdeles godt til, hvad der sker ved kommunalvalgene, hvor der nok som oftest skal mellem 6 og 10 pct. af stemmerne til for at give valg; og ingen har dog, så vidt jeg har hørt, kritiseret den kommunale valglov og hævdet, at det var alt for svært for en enkelt person eller et enkelt parti at blive repræsenteret.

De 40 tillægsmandater, som vor folketingsvalglov arbejder med, tilkommer imidlertid ikke personer, men partierne, idet de fordeles til disse efter partiernes samlede stemmetal. At de til sidst gives til bestemte personer, ofte helt andre end dem, vælgerne personlig har stemt på, er en anden sag, som jeg lidt senere skal vende tilbage til. Det er med hensyn til disse partierne tilkommende tillægsmandater, valgloven siger, at for at komme i betragtning ved fordelingen af dem må der en lidt større tilslutning til i vælgerbefolkningen end lige det antal stemmer, der skal til til et enkelt mandat — således som de uafhængige foreslår det. Begrundelsen herfor er velkendt; det er — som vi lige har hørt — for at modvirke den stærke opdeling i partier i folketinget, som forholdstalsvalgmetoden i høj grad animerer til. Folketinget skal dog være et arbejdssted i højere grad, end det skal være en diskussionsklub, og derfor er det yderst farligt, om partiopdelingen går så vidt, at en rigsdag bliver uarbejdsdygtig og ude af stand til at træffe de nødvendige beslutninger. Så er det, råbet kommer på „den stærke mand“, diktatoren, der kan andet end snakke; det har den nyere tid vist os særdeles advarende eksempler på. Det er

for at begrænse tendensen til en for vidt-dreven partisplittelse, at denne spærregel er indsat, ikke for at holde nye bevægelser ude — det er også lige nævnt; det kan den ikke, og det skal den heller ikke kunne, og det er det nuværende folketing, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen lige omtalte, et særdeles klart vidnesbyrd om.

Vi ved jo også fra tidligere tiders valglove, der gjorde det langt besværligere for nye partier end den nuværende at vinde fodfæste i rigsdagen, at når der virkelig i befolkningen var et behov for, hvad disse partier havde at bringe, når der var livskraft i disse bevægelser, fik de også deres plads i tinget. Der kunne siges meget mere herom, men dette må være nok til at begrunde, at vi ikke kan medvirke til den ændring, som de uafhængige har foreslået i deres lovforslag.

Det betyder imidlertid ikke, at vi finder den nugældende valglov fuldt ud tilfredsstillende. Vi har også ønsker om ændringer og kan i og for sig også godt se, at spærreglen kan virke irriterende på dem, hvem tanken om et stærkt splittet folketing ikke afskrækker; men man kan — som det ærede medlem hr. Holger Eriksen allerede har sagt det — fjerne den ved at fjerne tillægsmandaterne og gøre dem alle til amtskredsmandater, og vi vil gerne være med til at undersøge, om det ikke skulle være muligt at nå frem til en valgordning, der bygger herpå. Jeg ser også — som nævnt af det ærede medlem hr. Holger Eriksen — at de uafhængige udtaler sympati for den gamle ordning med flertalsvalg i enkeltmandskredse, en ordning, der unægtelig var langt mere hårdhændet over for nye bevægelser end den nuværende. Den ordning har også venstre været tilhænger af; men det kan ikke nytte noget at tale derom, for den lader sig ikke mere praktisere, idet forholdstalsvalgmetoden er grundlovsfæstet. Men vi kan nærme os denne tilstand lidt ved at afskaffe tillægsmandaterne og indføre den svenske ordning med forholdstalsvalg i amtskredse eller måske lidt større områder, og vi vil gerne have undersøgt i udvalget, om det ikke, dels ved at man ændrer lidt ved første divisor, som bruges, når mandaterne fordeles, dels ved at man går over til større områder, 2 eller 3 amtskredse slået sammen, skulle være muligt at nå frem til